

Alina STREINU, *Vase antice de sticlă din colecția "Maria și Dr. George Severeanu"*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2019, 264 p., din care 50 de planșe.

În rândurile următoare dorim să semnalăm apariția recentă a unei contribuții extrem de utile în ceea ce privește vesela de sticlă de epocă antică din țara noastră. Este vorba despre volumul doamnei Alina Streinu – tânără cercetătoare de la Muzeul Municipiului București, cu o bogată și rodnică activitate în domeniul arheologiei romane – privind colecția de obiecte de sticlă a soților Severeanu.

Această colecție de antichități greco-romane aflată astăzi în patrimoniul Muzeului de la Palatul Șuțu din București, reprezintă un adevărat tezaur cultural, prin numărul mare, varietatea dar și calitatea obiectelor care o compun: veselă ceramică de epocă greacă și romană, statuete de lut, obiecte de bronz și marmură, geme și camee, bijuterii din metal prețios sau piese numismatice. Toate aceste artefacte au stârnit interesul și au constituit obiect de studiu al unor excelente monografii sau lucrări de sinteză semnate de Mihai Gramatopol, Petre Alexandrescu sau Virgilia Crăciunescu.

Colecția de artefacte vitrice însumează nu mai puțin de 154 de piese, majoritatea întregi, cuprinzând toate categoriile funcționale ale veselei de sticlă de la vesela de băut și servit, până la vesela de toaletă. Deși informațiile privitoare la locurile de descoperire a acestor obiecte sunt extrem de sărace, este acceptată ideea că ele provin în majoritate din zona Pontului Stâng și de la Dunărea de Jos. Faptul că cea mai mare parte din ele sunt întregi sugerează și că ele provin din complexe arheologice închise și anume, din morminte.

Lucrarea de față se structurează pe trei capitole mari (cu sub-capitole conexe) după cum urmează: I. *Industria vitrică antică*, II. *Conținutul recipientelor din sticlă. Uleiuri, unguente și rețete farmaceutice* și III. *Vasele de sticlă din Colecția "Maria și Dr. George Severeanu"*, încadrate de *Introducere* și *Catalogul descoperirilor*.

Primul capitol reprezintă o trecere în revistă a industriei vitrice din perioada romană, punând în evidență o serie de aspecte privind tehnicile de fabricare a vaselor de sticlă, compoziția chimică a pastei vitrice, comerțul cu veselă de sticlă, atelierele de fabricare, meșterii vitrari sau reciclarea veselei sparte. Este cunoscut faptul că la începutul secolului I p.Chr. industria vitrică ia un avânt extraordinar atât cantitativ cât și calitativ, datorită inventării tubului de suflat care permite fabricarea unui număr mult mai mare de tipuri de vase. În același timp au loc noi progrese în ceea ce privește tehnicile decorative, coloritul sau calitatea pastei vitrice. Într-o perioadă relativ scurtă, vesela de sticlă își pierde statutul de obiect de lux intrând în uzul cotidian.

Analizând atât descoperirile arheologice cât și izvoarele literare antice, autoarea reușește să ne ofere o panoramă convingătoare asupra producției și comerțului cu vase de sticlă în primele secole ale erei noastre, constituind, în opinia noastră, un preambul util în înțelegerea artefactelor ce fac obiectul acestui volum.

Cel de-al doilea capitol al lucrării tratează mai cu seamă latura funcțională a veselei de sticlă de perioadă antică, punând accent pe rolul acestor vase în depozitarea diferitelor uleiuri și unguente cu rol cosmetic sau terapeutic. Abundența surselor literare antice dintre care se distinge mai cu seamă *Istoria Naturală* a lui Plinius, reprezintă o sursă extrem de utilă de informații privind conținutul recipientelor de sticlă, cu atât mai mult cu cât acesta nu s-a păstrat decât în foarte puține cazuri.

Capitolul al III-lea reprezintă baza acestui volum, în care autoarea documentează vasele de sticlă ce compun Colecția Severeanu. Descoperirile sunt analizate din punct de vedere tipologic, în concordanță cu analogii de pe tot cuprinsul Imperiului Roman. Se poate remarca faptul că autoarea se concentrează în special pe descoperirile din arealele învecinate sau pe cele cu contexte arheologice clare, provenind tot din spațiul dobrogean, pentru a pune în cel mai potrivit context vasele prezentate. Cartarea atentă a descoperirilor similare precum și analiza distribuției acestora subliniază și demonstrează faptul că vasele din colecția Severeanu au o proveniență locală sau regională.

Între vasele prezentate se remarcă recipientele prismatice de tip Isings 50/51 folosite pentru depozitare și transport pe distanțe scurte a uleiului sau a vinului, flacoanele cu corp bi-tronconic și gura evazată cărora le-a fost atribuită chiar o origine vest-pontică sau diferitele tipuri de unguentarii care sunt extrem de întâlnite mai ales în mediul funerar. Din categoria veselei de toaletă se mai remarcă recipientele tip *guttus* sau baghetele de sticlă realizate prin răsucire în torsadă. Ultimele trei piese (încadrate la *Addenda*) reprezintă descoperiri mai deosebite. Este vorba despre un vas suflat în tipar în formă de cap uman – nr. 152 (tip extrem de răspândit mai ales în secolele II-III p.Chr.), dar și două vase lucrate pe miez de nisip (un *alabastron* și un *aryballos* – Nr. 153 și 154) ce constituie cele mai timpurii piese din acest catalog, databile în secolele IV-I a.Chr. Ele pot proveni din zona coloniilor grecești de pe litoralul Mării Negre, fiind un tip caracteristic pentru industria vitrică mediteraneană de epocă greacă și elenistică.

La final „Catalogul descoperirilor” înregistrează fiecare din cele 154 de piese, prezentând atât descrierea și dimensiunile vasului, cât și o datare pe baza numeroaselor analogii tipologice.

Un alt plus al lucrării îl reprezintă faptul că aceasta este bilingvă, fiind tradusă integral în limba engleză, fapt ce o face accesibilă unui număr mult mai mare de specialiști. De asemenea trebuie remarcată și calitatea deosebită a ilustrației, cu piesele fotografiate color dar și desenate la scară.

Toate aceste lucruri prezentate exhaustiv în rândurile de mai sus fac din cartea doamnei Alina Streinu un instrument de lucru extrem de util atât pentru cercetătorii interesați de perioada antichității cât și pentru toți cei ce doresc să se familiarizeze cu studiul veselei de sticlă antică de pe teritoriul României.

SEVER-PETRU BOȚAN